

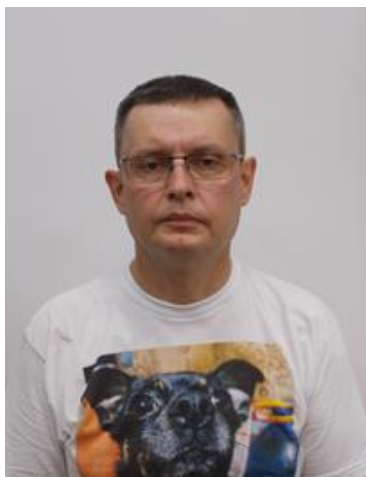
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ»

Ступінь освіти	Бакалавр
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	281 Публічне управління та адміністрування
Тривалість викладання	1 чверть
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття:	1-й семестр
лекції:	1 година на тиждень
практичні:	1 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Шпекторенко Ігор Валентинович

д. держ. упр., професор, професор кафедри

Персональна сторінка:

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Shpektorenko/Shpektorenko.php>

E-mail: Shpektorenko.I.V@nmu.one; igor3101@ukr.net

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна є теоретико-практичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування і входить до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Під час вивчення цієї дисципліни Ви ознайомитеся із теоретичними засадами формування парадигми політичного управління, теорії політичної системи, знатимете функції політичних інститутів, навчитеся використовувати у практичній діяльності закономірності політичного управління, усвідомите це на прикладах сучасних підходів та прикладів з політичної сфери становленням та розвитком політичних інститутів з позиції управлінської парадигми. Практична робота спрямована на можливостях аналізу та розвитку політичних інститутів в Україні.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни «Політичні інститути і процеси» – формування у здобувачів вищої освіти комплексу спеціальних знань теорії та практики організації, функціонування політичної підсистеми суспільства, політичних інститутів в системі публічного управління та

адміністрування, набуття вмінь і навичок їх застосування в управлінні суб'єктами публічної сфери, у т. ч. щодо забезпечення належного рівня відкритості й прозорості в діяльності політичних інститутів, проведення міжсекторальних форм взаємодії політичних інститутів й інститутів громадянського суспільства.

Завдання курсу:

- розглянути основи політики та теорії управління, чинники (фактори) та умови формування політики та політичного управління в суспільстві;
- навчити застосовувати інструменти політики та політичного управління залежно від умов соціального середовища; вміти спрямовувати політичні інститути та політичні процеси на формування сучасного демократичного суспільства;
- навчити коректно застосовувати термінологію у сфері політики, політичного та публічного управління, наук про суспільство;
- навчити застосовувати результати емпіричних досліджень в практику роботи з людьми;
- навчити критично аналізувати змістовне наповнення роботи соціальних та політичних інститутів з метою уникнення соціальних катаклізмів.

3. Результати навчання

Продемонструвати використання базових знань з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства, у формуванні змісту та напрямів впливу історичних, культурних, ментальних, соціально-гуманітарних, економічних чинників на політичну сферу суспільства

Продемонструвати знання структури та особливостей функціонування сфери публічного управління та адміністрування у складі політичної системи та політичних інститутів суспільства

Демонструвати розуміння та використання технологій вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень політичними інститутами в умовах політичного циклу, етапів політики, політичних системи, політичних інститутів, міжсекторальної взаємодії

Демонструвати вміння здійснювати пошук, аналіз та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати пропозиції та рекомендації в межах політичного процесу, політичних інститутів, міжсекторальної взаємодії та своєї компетенції.

4. Структура курсу

Тема 1. Поняття, структура та зміст політичних інститутів (0-10 балів).

1.1. Політичний інститут: поняття, походження, структура.

1.2. Види і зміст діяльності політичних інститутів.

1.3. Функції та роль політичного інституту в житті суспільства.

Практичне заняття: Поняття, структура та зміст політичних інститутів (0-5 балів).

Тема 2. Держава як провідний інститут політичної системи. Владні інститути держави. (0-10 балів).

2.1. Держава: походження, сутність, функції.

2.2. Інститут парламентаризму.

2.3. Інститут глави держави.

2.4. Система виконавчої влади, особливості її взаємодії з органами місцевого самоврядування.

2.5. Судова влада та правоохоронна система держави.

Практичне заняття: Держава як провідний інститут політичної системи. Владні інститути держави (0-5 балів).

Тема 3. Інститути громадянського суспільства (0-10 балів).

3.1. Поняття громадянського суспільства, його ознаки, структура і функції.

3.2. Політичні партії та їх роль як інститутів громадянського суспільства.

3.3. Громадсько-політичні об'єднання та рухи.

3.4. Засоби масової інформації.

Тема 4. Політична еліта та лідерство (0-10 балів).

4.1. Поняття еліти та природа елітарності.

4.2. Типи еліт.

4.3. Політичне лідерство.

4.4. Основні риси сучасного лідера.

Практичне заняття теми 3-4: Інститути громадянського суспільства. Політична еліта та лідерство (0-5 балів).

Тема 5. Політичний процес: поняття, структура, типи (0-10 балів)..

5.1. Сутність та зміст політичного процесу.

5.2. Політичне рішення – ядро політичного процесу.

5.3. Етапи політичного процесу та режими його функціонування.

5.4. Типи політичного процесу.

Тема 6. Політичні зміни та дії (0-10 балів).

6.1. Поняття політичних змін, їх форми та джерела.

6.2. Політичні дії. Революція і реформи як основні види політичних дій.

6.3. Вибори як демократичний механізм політичних змін.

6.4. Повстання, бунт, заколот, путч, політична кампанія, мітинг, демонстрація, страйк – види політичного тиску.

Практичне заняття тем 5-6: Політичний процес: поняття, структура, типи. Політичні зміни та дії (0-5 балів).

Індивідуальне практичне завдання

Індивідуальне завдання з розроблення концепції регіональної/місцевої програми «Підготовка проєкту розвитку форм та інструментів публічного управління у взаємодії політичних інститутів». Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint) (0-20 балів).

Зміст індивідуального завдання:

На прикладі окремої території (ОТГ, району, області) чи муніципального утворення (село, селище, місто), пов'язаного з життям у конкретній територіальній громаді та / або професійною діяльністю, або на прикладі окремої галузі (сфери діяльності), в якій працює здобувач (охорона здоров'я, освіта, соціальний захист населення, культура, охорона навколишнього середовища, безпека життєдіяльності, житлово-комунальне господарство, агропромисловість, туризм, транспорт та промисловість та ін.) розробити концепцію проєкту на задану тему, результатом реалізації якого буде соціальний ефект для певної громади / території / галузі.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle. Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративній акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного усних опитувань та участі у дискусіях під час лекцій, виконання проміжних практичних завдань і захисту підсумкової індивідуальної практичної роботи складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами виконання *контрольних завдань за кожною темою* під час інтерактивних лекцій. Загалом за теоретичну частину отримується **максимум 60 балів** (6*10 балів).

Практична частина оцінюється за результатами виконання *проміжних практичних завдань* і виконання під час самостійної роботи, публічної презентації та захисту під час практичного заняття *індивідуального підсумкового практичного завдання*. При несвоєчасному здаванні практичних та індивідуального завдань оцінка знижується вдвічі.

За участь у 4 практичних заняттях (виконання і презентація результатів проміжних практичних завдань) здобувач може отримати **20 балів** (4*5 балів). За виконання індивідуального практичного завдання здобувач отримує **максимум 10 балів**, за презентацію та захист індивідуального практичного завдання – **максимум 10 балів**. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні завдання додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
--------------------	-------------------	-------

60	40	100
----	----	-----

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаного індивідуального підсумкового завдання, він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкрито;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024-2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Ахмеров О. О. Теоретичні аспекти децентралізації влади як дієвого механізму демократизації політичної системи: проблемні питання та шляхи їх вирішення. Політичне життя. 2019. № 3. С. 5-10. URL: [DOI 10.31558/2519-2949.2019.3.1](https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.3.1)
2. Ващенко А. С. Моделі взаємодії громадянського та політичного суспільства: теоретико-концептуальний аспект. Політичне життя. 2019. № 4. С. 4-9. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.4.1>
2. Воробйов В. А. Політичне представництво із соціального хаосу: партії між олігархією та самоорганізацією. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2021. № 33. С. 88-92. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/b15a91a1-079e-4e63-a6c4-64a9215fce68>

3. Герасимів Т. Правова модель партнерства судової влади та інститутів громадянського суспільства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». 2020. Т. 7. № 2. С. 48-55. URL: <https://doi.org/10.23939/law2020.26.048>
4. Герасимів Б. Моделі громадянського суспільства: проблема взаємовідносин людини та держави. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2017. Вип. 4. № 861(13). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/may/12710/16.pdf> с. 97-104. <https://doi.org/10.23939/law2017.861.097>
5. Гошовська В. А. Політичне лідерство українського парламентаризму в сучасному геополітичному вимірі. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Вип. 50. С. 142-149. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.50.19>
6. Гришина Н. В. Державна служба як соціально-правовий інститут і професійна службова діяльність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Т. 2. № 78. С. 38-42. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.5>
7. Кириченко В. М., Соколенко Ю. М. Функції політичних партій та проблеми їх виконання в Україні. Конституційно-правові академічні студії. 2018. № 1. С. 94-101. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/30632/1/ФУНКЦІЇ%20ПОЛІТИЧНИХ%20ПАРТІЙ%20ТА%20ПРОБЛЕМИ.pdf>
8. Лебідь А. Є, Назаров М. С. Інструменти громадської участі в Україні : навчально-методичний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2020. 73 с. URL: https://ppst.sumdu.edu.ua/images/pdf/Posibnik_instrumenty.pdf
9. Лясота А. Є. Проблема політичної нестабільності: стратегії підвищення інституційної спроможності перехідних систем на прикладі України. Політикус. Наук. журнал. 2019. № 1. С. 52-57. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-1-52-57>
10. Поліщук І. О. Партія як соціально-політичний інститут. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2019. № 4(43). С. 101-117. URL: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.43.187922>
11. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44779>
12. Рейтерович І. В., Парфенюк Т. В. Концептуальні підходи дослідження місця та ролі груп інтересів у виробленні публічної політики. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 18. С. 92-98. DOI: [10.32702/2306-6814.2021.18.92](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.18.92)
13. Романовський О. Г., Гура Т. В., Книш А. Є., Бондаренко В. В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/620d1bfe-e281-4652-93d5-34023456b9f3/content>
14. Федорищак Х., Мосора Л. Місце та роль засобів масової інформації у сфері публічної політики. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2022. Вип. 1(61). С. 86-91. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-1\(61\)-13](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-1(61)-13)
15. Ханстантинов В. О. Політичні інститути і процеси : курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 144 с. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2486/1/Politychni_instytuty_i_protsezy.pdf
16. Шпекторенко І. В. Соціальна мобільність як наукова проблема соціального управління: соціальні інститути, соціальні ліфти. Аспекти публічного управління. 2024. Т. 12. № 1. С. 66-74. DOI: <https://doi.org/10.15421/152409>
17. Якубовський Я. С. Теоретичні підходи до формування трансформаційної моделі громадянського суспільства в державі. Вісник ХНТУ. 2023. № 3(86). С. 184-188. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2023.3.25>

18. Shpektorenko I. Social Management: Structure, Fundamentals of Methodology of Practical Activity. Аспекти публічного управління. 2024. Т. 12. № 2. С. 92-97. (Співавтор: Хожило І., Хожило М.) DOI: <https://doi.org/10.15421/152429>

Нормативні документи

1. Європейське врядування Біла Книга. Комісія Європейських Співтовариств Брюссель, 25. 7. 2001 COM (2001) 428 остаточна редакція. URL: <https://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2016/01/Bila-knyga-YEvropey-ske-vryaduvannya.pdf>
2. Утрехтська декларація про добре місцеве та регіональне врядування в неспокійний час: проблеми змін: Рада Європи; Декларація, Міжнародний документ від 17 листопада 2009 р. Документ 994_a16. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a16
3. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про Кабінет Міністрів України : закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
5. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 9 квітня 1999 р. № 586 : із змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14/print>
6. Виборчий кодекс України від 19 груд. 2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
7. Про звернення громадян» : закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр#Text>
8. Про громадські об'єднання : закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
9. Про органи самоорганізації населення : закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III. ВВРУ. 2001. Ст. 254. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
10. Про політичні партії в Україні : закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
11. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280 : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
12. Про державну службу : закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
13. Про службу в органах місцевого самоврядування : закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

Додаткові

1. В Україні зареєстровано 160 тисяч організацій громадянського суспільства (22 Листопада 2021). URL: <https://zmina.info/news/v-ukrayini-zareyestrovano-160-tysyach-organizacij-gromadyanskogo-suspilstva/> (дата звернення: 19.12.2023).
2. Громадянське суспільство України: цифри і факти (13.04.2023). URL: <https://www.prostir.ua/?news=hromadyanske-suspilstvo-ukrajiny-tsyfry-i-fakty> (дата звернення: 10.11.2023).
3. Єремєєва І. А., Шаповал В. А. Групи інтересів як суб'єкти політики. Політикус. Науковий журнал. 2016. № 2. С. 76-80. URL: http://politicus.od.ua/2_2016/2_2016.pdf
4. Коврига О. С. Взаємодія органів державної влади з громадськістю в системі державного управління України. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2020. Т. 31(70). № 2. С. 109-114. DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2020.2/18>
5. Трансформація статусу посадової особи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні : кол. моногр. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А.

Липовська, І. В. Шпекторенко [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро : Грані, 2020. 216 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/163035>

6. Shpektorenko I. Causes and consequences of intellectual migration of human capital in the context of national security: Public administrative aspect. Edelweiss Applied Science and Technology. 2024. Vol. 8. No. 6. P. 1322-1333. DOI: [10.55214/25768484.v8i6.2249](https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2249) (Scopus). (Співавт.: V. Zahurska-Antoniuk, R. Pasichnyi, G. Ortina, O. Orhiets, O. Pavlovskyi).

7. Shpektorenko I. Innovative competences in public administration: The key to sustainable development, increasing financial efficiency and ensuring national security. Edelweiss Applied Science and Technology. 2024. Vol. 8. No. 6. P. 1334-1343. DOI: [10.55214/25768484.v8i6.2250](https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2250) (Scopus). (Співавт.: М. Миколайчук, Л. Першко, Р. Пасічний, К. Блішчук, Д. Дзвінчук).

8. Shpektorenko I. Investments in the development of human capital in the conditions of war: Experience in the context of improving the public administration system. Edelweiss Applied Science and Technology. 2024. Vol. 8. No. 6. P. 1378-1388. DOI: [10.55214/25768484.v8i6.2254](https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2254) (Scopus). (Співавт.: В. Хрушетький, Іє. Тришновський, Н. Добрянська, А. Зарічняк, Д. Дубицький).

Інформаційні ресурси

1. 1. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Президент України. Офіційний веб-портал. URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України. Офіційний веб-портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Національне агентство України з питань державної служби. Офіційний веб-портал. URL: <https://nads.gov.ua/>
5. Портал управління знаннями. Освітня платформа у сфері професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>
6. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Офіційний веб-портал. URL: <http://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/sigma>
7. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: www.library.univ.kiev.ua
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
9. Національна історична бібліотека України. URL: <https://nibu.kyiv.ua/>
10. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»: <http://www.ukrna.kiev.ua/ukmalib>
11. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>